

Kring rasfrågan

DET FINNS INTE gott om bra litteratur i rasfrågan på svenska; en sammanfattning av vad särskilt den amerikanska vetenskapen presenterat vore av värde. Tomrummet fylls på intet sätt av *Bordssamtal i rasfrågan*, en i Verdandis skriftserie ingående nyss publicerad broschyr (Bonniers, inb. 4:75). Deltagarna i bordssamtalet är en grupp på skilda områden (psykiatri, arftlighetsforskning, historia, sociologi) kvalificerade akademiker; deras inlägg tyder på fördomsfrihet och vilja till objektivitet, och de utgår från den moderna uppfattningen att rasbegreppet är utomordentligt vagt och att de "raser" om vilka man ordinariskt talar är "blandade" och inte kan klart fixeras eller särhållas. Men det finns ingen fast linje i konversationen, inläggen är ofta naiva, tanklösa och förvirrade. Läsare utan kunskaper — och till dem riktar sig tydligen skriften — måste snarare bli konfysa än upplysta genom detta samtal, där grötigheten, inte de stimulerande motsättningarna, dominerar.

Några exempel. Ordföranden professor Düring förklarar att termen ras används på tre skilda sätt: av biologen som "ett biologiskt begrepp", av samhällsvetenskapen "i betydelsen en folkgrupp som har vissa kännetecken, i vårt dagliga tal "för att i än vidsträcktare och än osäkrare betydelse känneteckna en viss grupp människor". Man tvekar inför detta nonsens om talaren tänker fel eller bara uttrycker sig illa. Naturligtvis avses alltid med ordet ras ett biologiskt begrepp; en annan sak är att massor av dåliga vetenskapsmän och ideologer och okunniga lekmän använder detta begrepp på ett felaktigt sätt. — Man tycks vara överens om att "rena" raser inte existerar. Detta hindrar inte att docent Tedin (växtförädlare) talar om att rasblandning är riskabel, att professor Lindberg (psykiater) prisar rasblandningen därför att den ger variation och att professor Düring (grek) säger att alla "högtkulturer" uppstått ur blandningar mellan skilda raser (ja visst, liksom alla kulturer, alla folk). — Professor Valentins i och för sig kloka inlägg om judar och antisemitism måste ge intrycket att judarna är en ras; det menar naturligtvis inte Valentin eller någon annan, inte ens nazistideologerna.

Även de rena felaktigheterna är för många. Framställningen av hur det går till i de amerikanska sydstaterna är grotesk. Man har inte i USA några röstlängder, utan man har s. k. primaries då man får registrera sig för valdeltagande mot en viss avgift, påstår dr Gurmund. Det skulle bli för långrandigt att reda ut denna härva av misstag; nog är att påpeka att "primary" är kandidatval inom partierna och spelar en roll varom talaren tydligen är helt okunnig. Sedan sägs det att negrerna blir mer och mer rädda för att rösta i sydstaterna — sanningen är att antalet röstande negrer i

dessa stater snabbt och starkt ökat under de senaste åren. — Liknande grova och verkligt missvisande sakfel förekommer, om ock mer sparsamt, i andra inlägg.

Den ganska omfattande litteraturförteckningen i "Bordssamtal" nämner inte två av de bästa skrifterna i ämnet, som kommit ut under senare år. En av dem är *Philip Masons An Essay on Racial Tension* (Royal Institute of International Affairs, 8.6 shilling), en populär, men intelligent resonerande sammanfattning, som är förtjänt att översättas till svenska. En annan bok som tvärtom är högst speciell och ger delvis originella perspektiv är *J. C. Carothers The African Mind in Health and Disease*, utgiven av World Health Organization. Carothers är mindre konstruktiv än Margaret Mead och Ruth Benedict, men han försöker på samma sätt att ge helhetsbilder — närmast av afrikanen under jämförelse med europén — i full medvetenhet om att det är fråga om generalisationer av experimentell natur; han begränsar sig inte till mätningar av intelligens eller andra såsom fristående tänkta egenskaper. Det för afrikanen (eller rättare vissa undersökta negerstammar) mest kännetecknande är, anser han, en brist på individuell självständighet och särprägel; uppfostran går ut på att totalt integrera den enskilde i samhället. Trygghet och harmoni blir sannolikt resultatet av denna fostran, men likriktningen kan också antas begränsa känslolivet och möjligheterna till upplevelser; ett konkret exempel är den bland negerstammarna vanliga omskärelsen som dömer kvinnorna till frigiditet. Att den sociala integrationens fullständighet hindrar förändring och framsteg är uppenbart.

I vad mån dessa och andra resonemang innehåller något väsentligt skall jag självfallet inte diskutera. Det viktiga är att man kommer över till konkreta undersökningar och jämförelser av skilda kollektiva enheter och inte stannar i vare sig rasfördomar eller kritik av dessa fördomar.

HERBERT TINGSTEN